

М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті

Батыс Қазақстан облысындағы қосмекенділер
мен бауырымен жорғалаушылардың зерттелу
тарихы

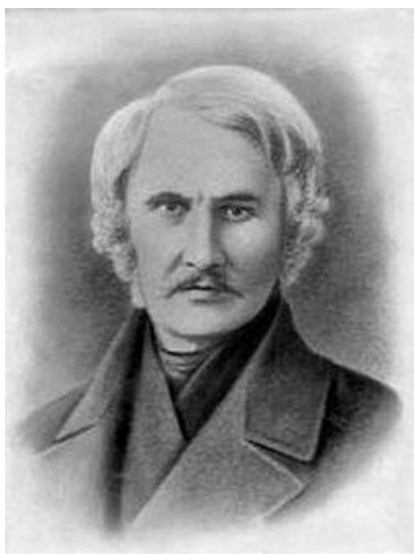
**ИВАНОВ
ОҚУЛАРЫ**

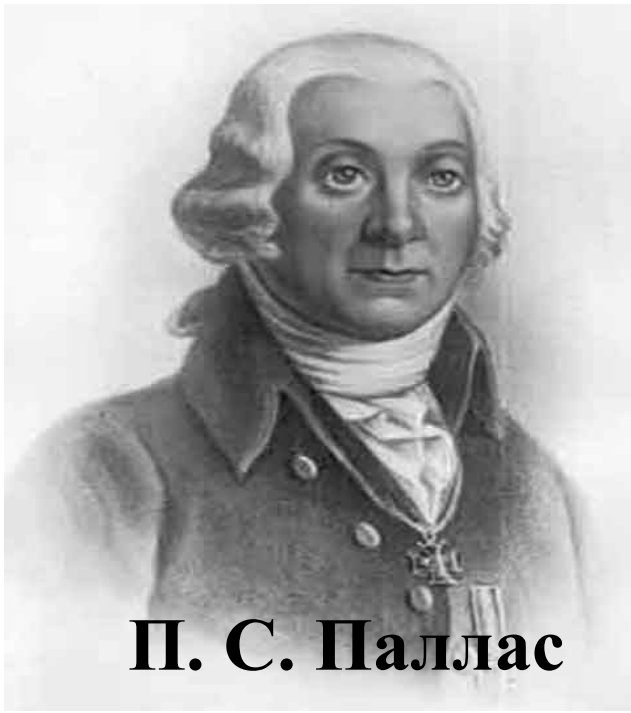
Орал, 2018 ж.

Батыс Қазақстан облысында қосмекенділердің
18-19, бауырымен жорғалаушылардың 6-7 түрі
кездеседі.

ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКАЯ ОБЛАСТЬ

П. С. Паллас

Gloydius halys

Elaphe sauromates poles

Pseudopus apodus

Zamenis Karelini/

Zamenis gemonensis

Сарыбауыр қарашұбар жылан (лат. *Dolichophis caspius*) - қабыршақтылар отряды, Сарыбас жыландартәрізділертұқымдасына жататын бауырымен жорғалаушы. Сарыбауыр қарашұбар жылан далалық аймақтардағы ашық жерлерде, шөлейттерде, тау баурайларындағы жарлар мен өзендердің жағалауларында кездеседі. Сарыбауыр қарашұбар жыланның тіршілігі аз зерттелген, сирек кездеседі. Қазақстанның “Қызыл кітабына” енгізілген.

Төртжолакты қарашұбар жылан (лат. *Elaphe quatuorlineata*)
- қабыршақтылар отрядының Сарыбас жыландартәрізділер тұқымдасына жатады. Бекінген не жартылай бекінген құмдарды, сазды және сортаңды жерлерді, тасты шөлдер мен өзен аңғарларын мекендейді. Төртжолакты қарашұбар жылан Қазақстанның “Қызыл кітабына” енгізілген.

Қорытынды

- 1) далалық зерттеулердің нәтижесінде Батыс Қазақстандағы қосмекенділер мен бауырымен жорғалаушылардың географиялық таралу және биотоптық бөлінуді нақтылау және толықтыру;
- 2) таралу және бөліну туралы жаңа мәліметтер негізінде Батыс Қазақстандағы қосмекенділер мен бауырымен жорғалаушылар бойынша дәл бейнеленген кадастр құрастыру;
- 3) құрастырылған кадастр негізінде таралу ареалын анықтау;
- 4) алынған нәтижелер негізінде Arc Gis бағдарламасымен аймақтағы қосмекенділермен мен бауырымен жорғалаушылардың географиялық таралуының кеңістіктік құрылымын көрсету;
- 5) қосмекенділер мен бауырымен жорғалаушылардың таралуындағы өзгерістерді анықтау.